

Etický kodex pro vědecké a výzkumné pracovníky ve Fakultní nemocnici v Motole

Preambule

Vědecká a výzkumná činnost ve Fakultní nemocnici v Motole (FN Motol) hraje klíčovou roli v rozvoji medicíny a zlepšování péče o pacienty. Je nezbytné, aby tato činnost byla prováděna v souladu s nejvyššími etickými standardy, aby byla zajištěna ochrana pacientů, účastníků výzkumu a integrity vědeckého procesu.

Základní principy

Etický kodex FN Motol je založen na následujících základních principech:

- **Respekt k lidské důstojnosti a autonomii:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí respektovat autonomii pacientů a účastníků výzkumu a zajistit, aby jejich informovaný souhlas byl získán před zahájením jakéhokoli výzkumného projektu, ledaže výzkumný projekt splňuje podmínky stanovené právními předpisy, kdy lze výzkum provést i bez předchozího informovaného souhlasu pacienta.
- **Přínosy výzkumné činnosti:** Primárním cílem vědecké a výzkumné činnosti je prospěch pacientů a společnosti. Vědečtí a výzkumní pracovníci musí minimalizovat rizika a maximalizovat potenciální přínosy výzkumu.
- **Princip nepoškození:** Vědečtí a výzkumní pracovníci nesmí způsobovat pacientům a účastníkům výzkumu nadbytečnou újmu.
- **Spravedlnost a týmová spolupráce:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí zajistit, aby výzkumné projekty byly spravedlivě a inkluzivně koncipovány a prováděny. Projekty jsou prováděny v týmové spolupráci a za odborné týmové diskuse. Vědecké názory členů týmu jsou respektovány.
- **Poctivost a integrita:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí být ve své práci poctiví a transparentní a dodržovat nejvyšší standardy vědecké integrity. Výzkum je prováděn transparentně, s respektem k současnému stavu poznání.

Konkrétní pravidla

Etický kodex FN Motol dále specifikuje pravidla pro:

- **Získávání informovaného souhlasu:** Informace o výzkumném projektu musí být pacientům a účastníkům výzkumu srozumitelně a pravdivě prezentovány. Musí jim být dán dostatečný čas na rozmyšlenou a možnost odmítnout účast bez jakýchkoli sankcí.
- **Ochrana osobních údajů:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí chránit osobní údaje pacientů a účastníků výzkumu v souladu s platnými právními předpisy.
- **Konflikt zájmů:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí deklarovat všechny potenciální konflikty zájmů, které by mohly ovlivnit jejich práci.
- **Publikování výsledků:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí zveřejňovat výsledky svého výzkumu objektivně a transparentně. Zvláštní pozornost je věnována publikační činnosti v uznávaných publikačních zdrojích.
- **Autorské právo:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí respektovat autorská práva jiných autorů a nesmí plagiovat jejich práci.
- **Falšování a manipulace s daty:** Vědečtí a výzkumní pracovníci nesmí falšovat ani manipulovat s daty. Přístup ke zdrojovým datům musí být, při zachování zásad ochrany osobních údajů, otevřený a nezkrácený.
- **Citování:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí správně a otevřeně citovat všechny zdroje, které ve své práci použili.

- **Publikování v predátorských časopisech:** Vědeckým a výzkumným pracovníkům se doporučuje vyhnout publikování v predátorských časopisech a na netransparentních platformách.
- **Kreditace a spravedlnost:** V publikacích jsou spravedlivě a adekvátně kreditováni všichni pracovníci, kteří přispěli k jejich vzniku. Naopak nejsou uváděni pracovníci, kteří se na vzniku publikací nepodíleli.“

Zásady transparentnosti:

- **Otevřený přístup:** Vědečtí a výzkumní pracovníci by se měli snažit o to, aby výsledky jejich výzkumu byly dostupné odborníkům a věnovat se přibližování výsledků své činnosti široké veřejnosti.
- **Konflikt zájmů:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí deklarovat všechny potenciální konflikty zájmů, které by mohly ovlivnit jejich práci, průřezově při publikování i prezentování výsledků.
- **Metodologie a výsledky:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí jasně a transparentně popisovat metodologii a výsledky svého výzkumu.

Zásady odpovědnosti:

- **Odpovědnost za výsledky:** Vědečtí a výzkumní pracovníci nesou plnou odpovědnost za výsledky své práce.
- **Dopad na společnost:** Vědečtí a výzkumní pracovníci zvažují při koncepci svých výzkumných projektů dopad svého výzkumu na společnost.

Další důležité etické aspekty:

- **Zneužívání výzkumu:** Vědečtí a výzkumní pracovníci se musí vyhnout a snažit se předcházet zneužívání výzkumu k neetickým účelům.
- **Ochrana zvířat:** Vědečtí a výzkumní pracovníci, kteří provádějí výzkum na zvířatech, musí dodržovat etické principy zacházení se zvířaty.
- **Duševní vlastnictví:** Vědečtí a výzkumní pracovníci musí respektovat pravidla duševního vlastnictví a zohlednit autorská práva kolektivu a spolupracovníků, spolu s autorskými právy organizace a sponzorů výzkumu, podle předem nastavených pravidel.

Dohled a sankce

Dodržování Etického kodexu FN Motol bude monitorovat Vědecká rada a Etická komise FN Motol.

Závěr

Etický kodex FN Motol je závazným dokumentem pro všechny vědecké a výzkumné pracovníky, kteří pracují v FN Motol. Dodržování kodexu je nezbytné pro zajištění etického a zodpovědného provádění vědecké a výzkumné činnosti.

Doporučené zdroje:

- Etický kodex výzkumných pracovníků v Akademii věd České republiky: <https://www.avcr.cz/cs/onas/pravni-predpisy/eticky-kodex-vyzkumnych-pracovniku-v-av-cr/>
- Etický kodex výzkumných pracovníků UOCHB: <https://www.uochb.cz/cs/eticky-kodex>
- Světová zdravotnická organizace: Mezinárodní etické směrnice pro biomedicínský výzkum zahrnující lidské subjekty: <https://www.who.int/teams/health-ethics-governance/governance/research>
- Etický kodex UK: <https://cuni.cz/uk-5317.html>